

Torp och stugor i Vallby och Bohl

En statarfamilj i Bohl 1917

En inventering av torp, statarbostäder och backstugor
under 1700-1900-talet i Vallby och Bohl
i Alfshögs socken

I januari 2006 började några Vallby-bor att forska i kyrkoböcker för att få fram uppgifter om de torp och stugor som funnits i byarna Vallby och Bohl. Gruppen var en av Vessige-Alfshögs hembygdsförenings studiecirkel i hembygdsforskning och man lämnade sin rapport i augusti 2006 ("Torpens historia"). Deltagare i gruppen var: Helge Bengtsson, Inga och Lennart Bengtsson, Astrid Gustavsson, Kristina och Lennart Nilsson, Tore Johansson, Olof Larsson, Inger Lövskog, Pernilla Samuelsson och Kerstin Bohlers, ledare.

Rapporten har sedan kompletterats med ytterligare faktauppgifter och bilder och materialet har sammanställts i detta "byahäfte" av Inga-Lill Cederberg.

I hembygdsboken "Vessige och Alfshög – två socknar i Ätrands dalgång" (Sven Larsson 1996) berättas om byarna i Alfshög på sid 41-72. Författaren ger oss många historiska uppgifter om bl a gårdarna i Vallby och Bohl. Studiecirkelns uppgift var att lyfta fram "småfolket" – torparna och backstugehjonerna. Under Bohls gård fanns många statare från omkr 1880 och framåt. Några av dem har också nämnts i sammanställningen.

De viktigaste källorna vid inventeringen har varit husförhörslängder kompletterade med födelse- och dödböcker samt folkräkningar. Husförhörslängder finns upprättade för Alfshög från 1784. Enligt längderna fanns i Vallby torpen Ljungslätt och Hästhagen och under Bohl torpen Mareberg, Påfvelund och Åbacken. En del av torpen användes senare som statarbostäder. Det fanns också några backstugor, som tagits med, dock inte undantagsstugor till gårdarna.

Innehåll

Vallby:	Ljungslätt, Vallby 2	3
	Hästhagen, Vallby 4	4
	Cronwalls stuga, "	4
	Kajsas stuga ell. Solbacken, "	5
	Hus/stuga under Vallby 2	6
Bohl:	Påfvelund	8
	Mareberg	8
	Åbacken	8
	Statarna på Bohl	11
Källor:		13
Bilagor:	Kartbild	15
	Statare på Bohl 1882-1930	16

VALLBY

Ljungslätt - torpet och stugan vid Nils Olsgård i Wallby 2, omkr 1780-1810

Torpet nämns omkring 1780, när torpare Pehr Ollsson bodde där med sin familj. Han dog 1787 i "Torpet vid Wallby". När hustrun dog 1806 kallas Ljungslätt "Stugan vid Wallby".

Pehr Ollsson	född 1738	död 1787
Maria Berendtsdotter	1745	1806

Barn: Bengt född 1779 i torpet vid Wattsgård och Anna född 1781 i Wallby (läs mera om Anna nedan).

Pehr och Maria bodde i Flädje, när de gifte sig 1771. Pehr dog av bröstfeber och Maria av wattusot.

I stugan "inhystes" också änkan

Börta Johansdotter född 1749-02-04 i Dahl
och hennes barn: Anna Beata f 1778, Johannes f 1781 och Gustaf Berendt f 1784 i Dahl.

Börta var änka efter Gunnar Ollsson, f 1743. De hade brukat Dahlsgård och därefter Ollssonsgården i Dahl. 1786 flyttade familjen till Årstad. Änkan och tre av hennes fyra barn kom till Vallby någon gång före 1795. Hon bodde kvar i Ljungslätt till år 1810, när stugan revs.

Pehrs och Marias dotter Anna var s k mindrevetande och nämns i sockenstämmo-protokoll, bl a 1795 när hon fick 1 riksdaler till kläder. Hon var då 14 år gammal.

I sockenstämmans protokoll 1805 och 1814 finns följande texter, som berättar en hel del om Annas och andra allmosehjones liv i början på 1800-talet. 1805 var Anna 24 år gammal.

"Hvad mindrevetande Pigan Anna PehrsDotter i Wallby beträffar; så, och emedan hon nästan är utan kläder, och Fattig-Cassans ringhet ej mäftar köpa henne sådana; Beslöto Socknemännen, att sjelfve sammanskjuta 16 skilling riksgäldsmynt af hvar helgård till nödiga Kläders uppköpande för henne, antingen på någon Auction, eller genom accord ehvarest de kunna fås ... Dessa kläder skola bestå i En Tröja och En kjortel af värken, Ett Lintyg af Blågarn, Ett par läderskor och En Lärftshalsduk, som ock efter behof kan hafvas om hufvudet. Likaledes Beslöts, att samma Piga skulle få sitt underhåll och föda på Församlingen på det sätt, att hon skulle gå omkring i Församlingen och få föda husmanskost på hvarje helgård Åtta dagar, skolande Matmoder i huset alfvarsamt tillhålla henne, att göra sådant arbete i huset, som hon förmår. Början göras imorgon i Ättarp."

Extra ordinarie sockenstämma oktober 1814: "i vilken "ånyo överlades om mindrevetande pigan Anna Pehrsdotters ordenteliga försörjande, och beslöts:

1. Att hon skulle gå omkring på Socknen och njuta husmanskost 4 dygn på hvarje helt oförmedladt hemman.
2. Ingen hemmansägare må vid 2 riksdaler Banco vite lämna Spannemål eller andra lifsförnödenheter, eller penningar till nämnda Anna och därmed skillja henne ifrån sig, utan skulle hvar och en, efter tur och ordning föda henne i sitt eget hus.
3. Hvarje hemmansägare sjelf eller genom påliteligt ombud, skall sedan han födt och underhållit Anna Pehrsdotter den bestämda tiden ledsaga henne till den som ordningen tillkommer, och det wid En riksdaler Banco vite...."

Fattighjonet Anna Pehrsdotter dog i juli 1825 av "slaget".

anm. Stugan var belägen på mark, som nu tillhör gården Högelid. Nuv. ägare Inga och Lennart Bengtsson.

Hästhagen – torp 1850–omkr 1900 under nr 4 Wallby, Björnsgrård
torpstugan har senare kallats Kammar Carolinas stuga

Johannes Olsson	född 1821-08-10 i Drängsered	död 1897
Anna Britta Larsdotter	1822-01-24 i Årstad	1898

Barn: Johanna Lovisa f 1847 i L Salltorp, Carolina f 1849 i Abild, Neta Olena f 1850 i Abild död 1851, Neta Olena f 1851, Johanna Beata f 1852 d 1853, Otto f 1853 d 1853, Niondina f 1855 d 1856, Johan Aron f 1856 d 1856, Nils Aron f 1857 d 1858, Niondina f 1861 d 1862, Anna Johanna f 1882 och Carl Johan f 1865 d 1865. De sista nio barnen föddes på torpet. Av de uppräknade 12 barnen dog 8 i späda ålder. Dödsorsak finns angivet endast för två av barnen: Neta Olena dog 6 månader gammal av tyfus och Johanna Beata 4 månader av "tärande sjukdom".

Dottern Anna Johanna gifte sig 1882 med rotebåtsman Johan Ludvig Larsson Wallman i Ättarp. De utvandrade sedan till Amerika. Troligen flyttade också Johanna Lovisa till Amerika. Vid folkräkningen 1900 var Neta Olena änka med 2 barn och backstugusittare i Steninge.

Föräldrarna dog 1897 resp 1898. Dottern Carolina bodde kvar i torpstugan, som senare kom att kallas Kammar Carolinas stuga. Hon flyttade till fattighuset 1920 och dog där 1923.

anm. Stugan var belägen mellan gården Hästhagen och Vallby 4:3. Tidigare ägare till 4:3 var bröderna Gustav och Sven Svensson ("Sörenspågarna"). Gården Hästhagen, som brukades av bl a Fredrik Daniel Larsson (från 1921) hade fastighetsbeteckning Vallby 2. Enligt Gods och gårdar 1948 var gårdens dåvarande mangårdsbyggnader från omkr 1864.

Cronwalls stuga under Nr 4 Wallby - 1867-1919

Carl Magnus Cronwall	född 1834-09-20 i Förslöv, Skåne	
Lena Maria Johansdotter	1833-07-22 i Åhs, Vessige	död 1919

Barn: Johanna Lovisa f 1860 i Kyrkokvarn Vessige, Karl Gustaf f 1862 i Ljungby och Alma Christina f 1869 i Nr 4 Wallby.

Familjen kom till Vallby 1867 från förpantningstorpet Enebacken under Ågård i Ljungby. Dit flyttade de 1860 från Vessige. Cronwall var smed. 1880 begärde han arbetsbevis för att resa till Amerika. Sonen följde efter 1882 och dottern Alma Christina 1898. Vid folkräkningen 1900 saknas de tre barnen, kanske finns då alla i Amerika. Modern står antecknad som inhysesshjon, hon ägde inte sin stuga. Hon bor ensam kvar i stugan till sin död 1919, kallas då smedänkan.

anm. Stugan var belägen där nuv. väg 700 går. Bygget av denna väg genom Vallby och Dahl påbörjades 1930. Stugan revs förmodligen då eller tidigare.

Kajsas stuga eller Solbacken under Nr 4 Wallby – från 1885

Anders Olausson född 1840-12-24 i Gunnarsjö död 1925
 Inga Kajsa Nilsdotter 1846-03-16 i Grimmared 1934
Barn: Anna Olivia f 1869 d 1869, Anders Johan f 1871 och Britta Lena (Lina) f 1874
 i Gunnarsjö, Carl Emil f 1884 i Dahl.

Anders och Inga Kajsa gifte sig 1868 i Gunnarsjö. 1879 flyttade familjen till Alfshög och 1885 byggdes "Solbacken" som backstuga under Vallby nr 4. I husförhållningen kallas Anders husägare. Han arbetade som dagsverkare och senare som postbärare och Kajsa vävde tyger för försäljning.

Alla tre barnen flyttade till Amerika det år de fyllde 19 år. Föräldrarna bodde kvar i stugan livet ut.

Anders och
 Kajsa framför
 Solbacken omkr
 1920

(bilden ägs av
 Inger Löfskog)

Bengt-Erik Olsson, Göteborg (en senare ägare av Kajsas stuga) har sammanställt en "dokumentation om backstugan Solbacken eller Cajsens ... och dess första innehavare Anders och Cajsas", daterad 4 april 1998. I den ingår också en artikel från Hallandsbygd 1970-71 av Annie Holmqvist "Lantbrevbärare längesen" som handlar om Anders och Kajsa. Dokumentationen förvaras i Vessige-Alfshögs hembygdsarkiv.

anm. Nuvarande ägare till stugan är Clenn Johansson och Lena Nyving.

Hus/stuga under Vallby Nr 2 Nils Olsgård, Vallby 2:21

Enligt en uppgift kan huset vara byggt runt 1830 och det sägs ha varit större än det är idag. En del av huset som låg "åt Vessige till" har tagits bort. Landsvägen gick på andra sidan huset, innan vägen rätades omkring 1930. För att få fram säkra uppgifter om husets äldre historia krävs mera forskning.

Bild 2011 av huset från vägen

Av församlingsböckerna kan man utläsa att följande personer bott i huset från 1908:

Johan Aron Andersson född 1859-03-10 i Påfvelund
 Maria Charlotta Johansdotter 1856-04-14 i Sibbarp
Barn: Sven Adolf f 1889 och Anna Elvira f 1892 i Bohl

Johan var son till Anders Hansson och Martha Andersdotter på torpet Påfvelund under Bohl. Han gifte sig med Charlotta omkr 1889 och blev statdräng först på Bohl och sedan på Dahlsgård. År 1908 köpte han huset i Vallby nr 2. Det var ett stort hus, så han kunde ha hyresgäster: en familj i andra änden av huset och en ensam kvinna, kallad Tensia?, i ett rum i mitten av huset.

Under en period kallas Johan "extra banvakt". Dals station låg ju inte så långt bort.

Dottern Anna Elvira g Karlsson flyttade till Vinberg 1913. Hon dog i Töringe, Vinberg 1981.

Sonen Adolf Johansson var lantbrevbärare och bodde hos föräldrarna (bild från hembygdsboken, sid 238)

1911-1935

Kristina Elisabeth Andersson f 1849-06-02 i Slöinge

död 1935

Kristina fick som liten följa med sin mor, när hon 1851 blev piga hos "enkefru doctorinnan" Anna Elisabet Kamp f Holm, som bodde tillsammans med sin syster mamsell Eva Beata Holm och mamsell Anna Margareta Johsberg i Slöinge. De gamla damerna dog 1855, 1864 resp 1875. Kristina stannade kvar som piga, tills den sista mamsellen dött 1875. Under åren 1882-1894 bodde hon i Drängsered hos sin far, som gift om sig och skaffat en liten gård där. 1894 flyttade hon till Alfshög, var hyresgäst i Flädje till 1911 och därefter i Vallby hos Johan och Charlotta Andersson. Där stannade hon till sin död 1935, hon blev 86 år gammal. Detta är vad husförhörslängderna berättar. Hur hon försörjde sig efter 1875 framgår inte. Kanske fick hon arva de gamla damerna? Hon kallades under åren i Alfshög bara "hyresgäst".

1916-1966

Beata Charlotta Johansson f Gustafsdotter f 1873-12-07 i Alfshög, död 1933

Barn: Amy Helena f 1902, Göta Ingegärd f 1904, Gustaf Åke f 1906, Tor Ingvar f 1908, Edit Charlotta f 1910 och Karl Erik Severin f 1915, alla födda i Nr 2 Vallby.

Charlotta var dotter till Johanna Gustafsdotter i hennes 2:a giftermål med hemmansägare Gustaf Andersson, Vallby 4. Charlotta blev änka 1915 efter Severin Albin Johansson (f 1876-07-06 i Drängsered), hemmansägare i Nr 2 Vallby. Efter makens död blev hon och barnen hyresgäster hos Johan och Charlotta Andersson.

Sonen Tor arbetade som lantbrevbärare och bodde kvar i stugan ända fram till år 1966, när byggde upp ett nytt hus av tegel alldeles intill den gamla stugan. Han gifte sig 1966 med Anna Kronqvist, född 1915 i Bjerrome. De tog sig efternamnet Bjärnesved. Tor dog 1979 och Anna 1993.

BOHL (BOL)

De tre torpen under Bohl bildades alla 1848:

Torpet Påfvelund, 1848-1904

Torpet låg på Bohls marker intill den stora dalravinen Påvadalen. Det har också kallats Påvatorpet och torpare nr 2, Hansson, sägs ha kallats "Påven".

1848-1857

Christopher Andersson född 1815-01-31 i Åsarna, Alfshög

Inga Lena Larsdotter 1825-03-20 i Klef

Barn: Sewerin f 1849, Johan Aron f 1850, Augusta Severina f 1852 och Swen Ludvig f 1855. Sewerin dog av bröstsjukdom 1 vecka gammal och Johan Aron av tyfus 3 år gammal.

Christopher och Inga Lena var dräng och piga på Bohl 1848, när de gifte sig och fick bilda familj på det nya torpet. 1857 blev Christopher istället torpare på Myren under Wattsgård och han var det torpet trogen till sin död 1879. Han dog av lungshot 64 år gammal. Inger Lena dog 1915 på Myren. Hon hade då i några år varit "inhyses" hos dottern Anna Matilda f 1860 och hennes man John Alfr Andersson f 1860. Dottern och svärsonen hade tidigare bott i Amerika flera år. En son, Otto Adolf f 1868, utvandrade till Amerika och så gjorde troligen också Augustina Severina och Swen Ludvig.

1857-1904

Anders Hansson född 1831-07-14 i Okome död 1904

Märta Andersdotter 1823-12-31 Torup 1901

Barn: August Haqvin f 1857 i Okome, Johan Aron f 1859, Josefina Matilda f 1861, Ludvig f 1863 och Alfred f 1865.

Familjen flyttade till Påfvelund från Falkenberg. Vid folkräkningen 1900 var sonen August Haqvin torpare på Lynga i Harplinge, Johan Aron var statdräng på Dahlsgård. Josefina Matilda flyttade till Amerika 1890. Ludvig och Alfred ("som stammar") hade troligen också flyttat till Amerika.

Torpet Mareberg (Marieberg) 1848-1888

Contract

"Till Torpare å mitt egande frälsehemman 1 mantal Nr 1 Bohl i Alfshögs socken, antager jag härmed Drängen Lars Hindrik Persson från Nr 3 Wallby emot följande willkor:

1. Antagne Torparen får såsom Torplägenhet den 2 nästkommande mars tillträda och hädanefter uti sin och sin blifvande hustrus lifstid oqvaldt bruka och begagna 6 tunneland jord efter geometrisk räkning, Torpet Mareberg kalladt, beläget i ägorna midt för åen, så att öen skall ock tillhöra Torparen, jemte jorden, hvilken jord af Torparen skall inhägnas, emot en årlig skatt af tvenne dagsverke i veckan på egen kost från den 25 mars 1849. Åbyggnaderne å detta torp, skola vid Torparens eller dess hustrus frånfälle tillfalla hemmanets innehafvare utan lösen.

2. Skogen å torplägenheten får Torparen efter behag använda och nyttja; dock ingen till salu afyttra.

3. Torparen eger fritt mulbete att begagna för så många kreatur han kan vinterföda å hemmanets, så ut som inegor, med undantag af gårdet, får dock icke taga i sommarbete främmande kreatur, dem han sjelf icke eger.

4. Kronoskatter och öfvriga onera, som af detta torp skola utgå, skall Torparen sjelf betala, så att hemmansegaren derifrån befrias. Dagsverken utgives torsdag och fredag hvarje vecka.

5. Skall det äligga Torparen och dess hustru att uppföra sig ärligt och beskedligt, så väl mot jordegare, som grannar och andre medmenniskor.

6. Då torparen eller dess rätta innehafvare uppfyller och fullgör hvad sålunda blifvit willkoradt, skall han och dess blifvande hustrur ega en trygg besittning å bemälte Torp i deras lifstid, men hvad minsta afwikande från hvad ofvan blifvit föreskrifwit, äro de genast contract och Torplägenhet förlustige, hvilket allt på det kraftigaste försäkras af Bohl den 4 januari 1848. G Hellman.

Med förestående contract förklarar jag mig till alla delar nöjd till obrottslig efterlefnad af hvad föreskrifwit är. Ut supra. Lars Persson”

1848-1898

Lars Henrik Persson född 1816-03-14 i Askome död 1873

Johanna Helena Israelsdotter 1823-06-05 i Hestra 1898

Barn: Peter Johan f 1849, Anders Johan f 1852, Johanna Beata f 1854, Gustava f 1857, Ludvig f 1860 d 1861, Anna Lovisa f 1863, Severina Potentia f 1866 och Otto f 1869.

Lars dog 57 år av en bröstsjukdom. Johanna Helena dog 75 år gammal. Hon hade då flyttat till sonen Petter Johan, som var torpare i Stora Hallstorp under Hjuleberg (se Abildsboken 2006, sid 112). De övriga barnen saknas i folkräkningen 1900. Kanske har de alla flyttat till Amerika?

I samband med annan forskning senare vet jag nu betr dottern Gustava: Hon gifte sig 1883 med statdrängen Anders Peter Bergqvist f 1856 i Loshult, Skåne och hon verkar ha fått ett typiskt statarliv med byte av bostad så gott som varje år. Makarna fick 8 barn tillsammans och dessutom hade Gustava en dotter före äktenskapet; Alma Natalia f 1879 i Alfshög. I kyrkoböckerna kallades Gustava plötsligt Augusta. Om det beror på eget initiativ eller om någon präst har skrivit fel i något av alla flyttningsbetygen för henne framgår inte. Namnet Augusta hade hon fram till sin död 1921 i Tönnersa, Eldsberga församling.

Anders Peter och Augusta
(bild från Ann-Marie Claesson)

Betr Augustas dotter Alma Natalia så fick hon ett annorlunda liv. Hon flyttade till Jönköping i tjugooårsåldern och där träffade hon sin blivande man, Frans Viktor Claesson. Han arbetade på Tändsticksfabriken och fick omkr 1910 uppdraget att starta en fabrik i Sydafrika. Makarna hade då 2 barn och de fick ytterligare 7 i sitt nya hemland. Alma Natalia avled 1967 i Durban Sydafrika, 87 år gammal.

Uppgifterna om Alma Natalia och de tre foton har jag fått via Rolf Persson, barnbarn till hennes bror.

En ung Alma Natalia och Alma Natalia med sin man Frans Viktor Claesson i Sydafrika
(foton fr Ann-Marie och Sonja Claesson)

Mareberg upphörde att vara torp omkr 1888, då stugan började användas som statarbostad. I senare kyrkoböcker har man bytt ut namnet Mareberg mot Marieberg.

1888-1895

Salomon Johansson född 1839-10-20 i Kalv

Carolina Andersdotter 1843-11-15 i Håcksvik

Barn: Alma Justina f 1876 och Johanna Adelina f 1879 i Kalf, Carl Johan f 1885 i Alfshög.

Familjen kom från Wattsgård 1888 och flyttade till Vinberg 1895.

1890-1892

Bengt Aug Larsson född 1861-02-15 i Askome

Johanna Beata Antonsdotter 1868-05-17 i Vinberg

Barn: Johan Algot f 1891 i Mareberg.

Bengt Aug och Johanna Beata gifte sig 1890. Han kom från Vallby och hon från Vessige. Familjen flyttade till Vinberg 1892.

Torpet Åbacken 1848-1885

Contract

”Undertecknade såsom ägare af ett helt mantal frälsehemmanet Nr 1 Bohl, antager härmed till Torpare å vår till hemmanet hörande och det detsamma lydande mark, Drängen Johannes Larsson och hans hustru Christina Svensdotter ifrån Dahlsgråd, att sig uppodla ett torp, så kalladt Åbacken, 9 tunnland beläget vid åen i betesmarken.

1. att torparen får själf bygga och släppa till husens bekostnad och intet nyttja mer skog än som blir instängt på de 9 tunnland.

2. och, såsom i skatt skall han göra 2 dagsverke om veckan på egen kost, hvilka dagsverken skall utgöras om tisdagar och onsdagar, derom torparen vill göra 4 dagsverken om veckan och få födan, hvilka dagsverken skola taga sin början den 16 mars 1849.

3. och torparen får hafva de kreaturen han kan vinterföda i husbondens beteshagar, undantagandes gärdet.

4. och skall torparen hålla gärdesgård runt omkring sin lycka och tillse att ingen ohägn intränger sig på husbondens beteshagar eller skog bortstjäles.

5. om torparen håller det förbund som nu ingått är i contractet, så har han och hans hustru att trygga sig vid en orubbad besittning i deras lifstid.

Bohl den 13 december 1847. G. Hellman”

Johannes Larsson född 1815-05-25 i Vessige

död 1874

Inger Christina Svensdotter 1821-01-18 i Torup

1885

Barn: Josephina f 1838 i Bohl (mannens dotter uä), Nils Lorentz f 1843 d 1869 och Sven Johan f 1845 i Cathrineberg, Nora Adentia f 1849, Augusta f 1851, Carolina f 1854 och Gustav Alfred f 1856.

Johannes vara född i Nackagård i Sörby. När familjen kom till Åbacken 1848. hade Johannes dessförinnan varit statdräng på Cathrineberg och Dahlsgråd i några år. Moder till Johannes uädotter Josephina var Johanna Pehrsdotter f 1798, piga på Bohl. Hon var döv och från 1848 var hon antecknad som fattighjon vid socknens slut, dvs hon hade ingen fast bostad. I ett sockenstämmoprotokoll antecknas ”Det anmäldes att Pigan Johanna Pehrsdotters dotter Josephina under Bohl nu är i de år, att hon bör blifva underwisad i läsning, men modren är i så torftiga omständigheter att hennes flickas Skolgång ej kan ske, om icke hon af församlingen underhålles under skoltiden. Närwarande beslutade nu att hon får kringgå på Socknen och i 4 dagar på hwarje Hemman undfå kost och bostad så länge underwisningen i södra Roten räcker.”

1851 fick Josephina bo hos änkan Olena Larsdotter i Dahl under skolgången mot att församlingen betalade 6 skilling per dag. 1861 flyttade Josehina till faderns familj, som piga kan man gissa. 1900 bodde hon i Gödastorp, Skrea, gift med Carl Johan Jönsson f 1831. Hon dog 1903 i Herting, Skrea.

Johannes dog av lunginflammation och sonen Nils Lorentz av lungsot 26 år gammal. Christina dog i Dagsås men var fortfarande antecknad under Bohl. Vid folkräkningen 1890 bodde dottern Augusta i Flädje, gift med hemmansägare Nils Aug Karlsson f 1853, fem barn. Hon dog 1900. Åtminstone två av hennes söner reste till Amerika.

Sonen Sven Johan gifte sig 1872 med Carolina Josefina Carlsdotter f 1855 i Ljungby. 1890 befann han sig i Amerika, medan hustrun bodde i Dagsås med 5 barn. Hela familjen saknas i folkräkningen 1900, liksom Sven Johans övriga syskon. Troligen fanns de då alla i Amerika.

Statarna på Bohl

Att vara statare innebar att man var anställd på gården med dels kontant lön och dels stat, dvs naturaförmåner som bostad, ved, potatisland, mjölk, spannmål. Mannen arbetade som statdräng, ryktare, kördräng etc och hustrun som piga eller mjölkerska. Systemet fanns i Sverige från omkring 1750 till 1945. Under 1800-talet växte gruppen statare, medan antalet torpare minskade. Det var en mycket talrik men fattig klass av egendomslösa lantbruksarbetare. Statdrängarna bytte ofta arbetsplats i jakt efter bättre bostad, arbetsgivare och villkor. Varje höst och vår inföll de så kallade fardagarna, då arbetsplatser skiftades; 14 mars och 24 oktober.

Utdrag ur boken "Vårt århundrade i Halland 1880-1980", Kurt Karlssons artikel "Att vara statare".

Från omkr år 1880 hade man statare på Bohls gård. Anteckningarna i husförhörslängderna visar helt klart, att statarna var ett rörligt folk. Oftast stannade familjen bara 1-2 år på gården. Förutom statarna fanns också pigor och drängar på gården och rörligheten bland dem var lika stor.

Under perioden 1882-1930 har det funnits 30 olika statare med sammanlagt ca 150 familjemedlemmar på gården. I varje fall torpstugan på Mareberg användes som statarbostad och det fanns åtminstone ytterligare 3 hus som använts; en stuga som låg nära Kerstin Bohlers tidigare bostad (stugan förstördes vid en brand omkring 1940, men ett uthus till stugan finns fortfarande kvar), den röda lilla stugan som ligger lite närmare huvudgårdens bostadsbyggnad (tillhör fortfarande gården) och en stuga, som numera ligger inbäddad i företaget Tomals byggnader.

På häftets omslag och nedan finns en bild på den sistnämnda stugan, som var bostad för bl a statdräng Johan Teodor Johansson med familj

Familjen utanför sin bostad

fr v John, Anna, Johan Teodor, Ernst och Lovisa.

(fotografiet sannolikt taget i samband med Johns konfirmation i Alfshögs kyrka 1917)

1915-1925

Johan Teodor Johansson född 1871-07-06 i Källsjö

Lovisa Petronella f Gustavsson 1866-06-15 ”

Barn: John Sigfrid f 1901 i Källsjö, Anna Elisabet f 1905 i Okome och Ernst Viktor f 1912 i Dahl, Alfshög. Det fanns fler barn, men de hade lämnat familjen 1915.

Johan Teodor och Lovisa gifte sig 1897 och hade redan hunnit leva statarliv, när de kom till Bohl 1915. Johan Teodor hade varit ryktare och statdräng både på Dahl och Lilla Salltorp. De flyttade till Alfshög 1908 från Okome och de flyttade tillbaka till Okome 1925, till ett torpstället i Skogen i Välasjö, som Johan Teodor arrenderade fram till sin död 1929. Johan Teodor och Lovisa stannade alltså på Bohl i hela 10 år.

Flygfotografi från 2005 av företaget Tomals byggnader i Bohl. Det lilla vita huset med gaveln hitåt sägs vara den forna statarbostaden, där bl a Johan Teodor och Lovisa bodde . Stugan inreddes 1971 till kontor.

I en skrift "Utblick från Björkvik" skriver Arne Johansson, Okome om sina föräldrar, som från 1924 var anställda på Bohl. De kan också ha bott i stugan.

1924-1929

John Oskar Johansson f 1893-02-25 i Fagered
Hedvig Lydia Ahlqvist f 1892-02-29 i Älvsered
Barn: Arne John Helge f 1924

"På midsommarafton 1923 förlovade de sig och året därpå den 11 april 1924 gifte de sig på Dahl. Eftersom båda var anställda på gården ordnade ägarna, Anders och Alice Pettersson, ett enkelt bröllop för dem"

John och Hedvig

Arne Johansson berättar vidare: De "flyttade in i en statorbostad på Bohls gård, där far fick arbete som traktorförare och mor som mjölkerska. Hon jämte två andra kvinnor mjölkade gårdens cirka 20 kor för hand" ... "Ägare till gården var Karl Bohlers. Gården var en av de största i Alfshögs socken med cirka 140 tunnland åkermark. Karl Bohlers hade en bror, Swen Alwerud, vd för Arvikaverken, som tillverkade lantbruksmaskiner, vilka han tyckte var lämpliga att sända till Bohl för provning. På gården fanns redan då en murad tornsilo. Detta var en amerikansk idé. För att få upp materialet i silon hade man ett hackelseverk med fläkt, som drevs av en traktor.

Man provade en hel del olika växter på gården, bland annat solrosor. När vi bodde på Bohl fanns det elström för belysning. En uppdämning hade gjorts i en dalgång intill Bohls marker, Påvadalen, och där fanns en turbin, som drev generatorm som alstrade elström." Gården hade "arbetshästar, traktorer och redskap, även en stationär tröska."

1925-1971

Den som sist bodde i stugan var Arvid Svenningsson, född 1898 i Stafsinge. Hans fader Karl Johan Svenningsson f 1856 i Ö Frölunda var statdräng på Bohl från 1925. Fadern dog redan året efter, men modern Johanna Benedikta f Johansson och barnen bodde kvar i Bohl. Familjen bodde först i den lilla röda stugan som ligger nära gårdens bostadshus och sedan i stugan vid Tomal.

Arvids syster Kristina Maria Svenningsson, född 1892 i Alfshög, bodde också i Bohl. Båda var ogifta. Arvid flyttade till ålderdomshemmet Solhaga 1971. Han dog 1995, systern dog 1975. Hon var kyrkoskriven i Bohl 1975, men hade då i flera år varit intagen på ett sjukhem i Falkenberg.

Källor: Kyrkoböcker
Sockenstämmoprotokoll
Inteckningsböcker på Landsarkivet i Lund
Hembygdsboken Vessige och Alfshög, Sven Larsson 1996
Åke Skoglund, Falkenberg, sonson till statare Johan Teodor och Lovisa,
Johansson, Bohl
Jan Olof Nilsson, Askome, fd vd Tomal
Skriften Utblick från Björkvik av Arne Johansson, Okome
Gamla fotografier från Åke Skoglund, Jan Olof Nilsson och Inger Löfskog
Nytagna bilder av Inga-Lill Cederberg

2011-06-04

Inga-Lill Cederberg

Rev. 2016-02-14, 2019-05-06

Den 17 maj 2011 samlades Vallby-gruppen för att slutföra arbetet med inventering och dokumentation. Förslag till dokumentation hade dessförinnan tillställts alla i gruppen för synpunkter, ev kompletteringar och korrigeringar.

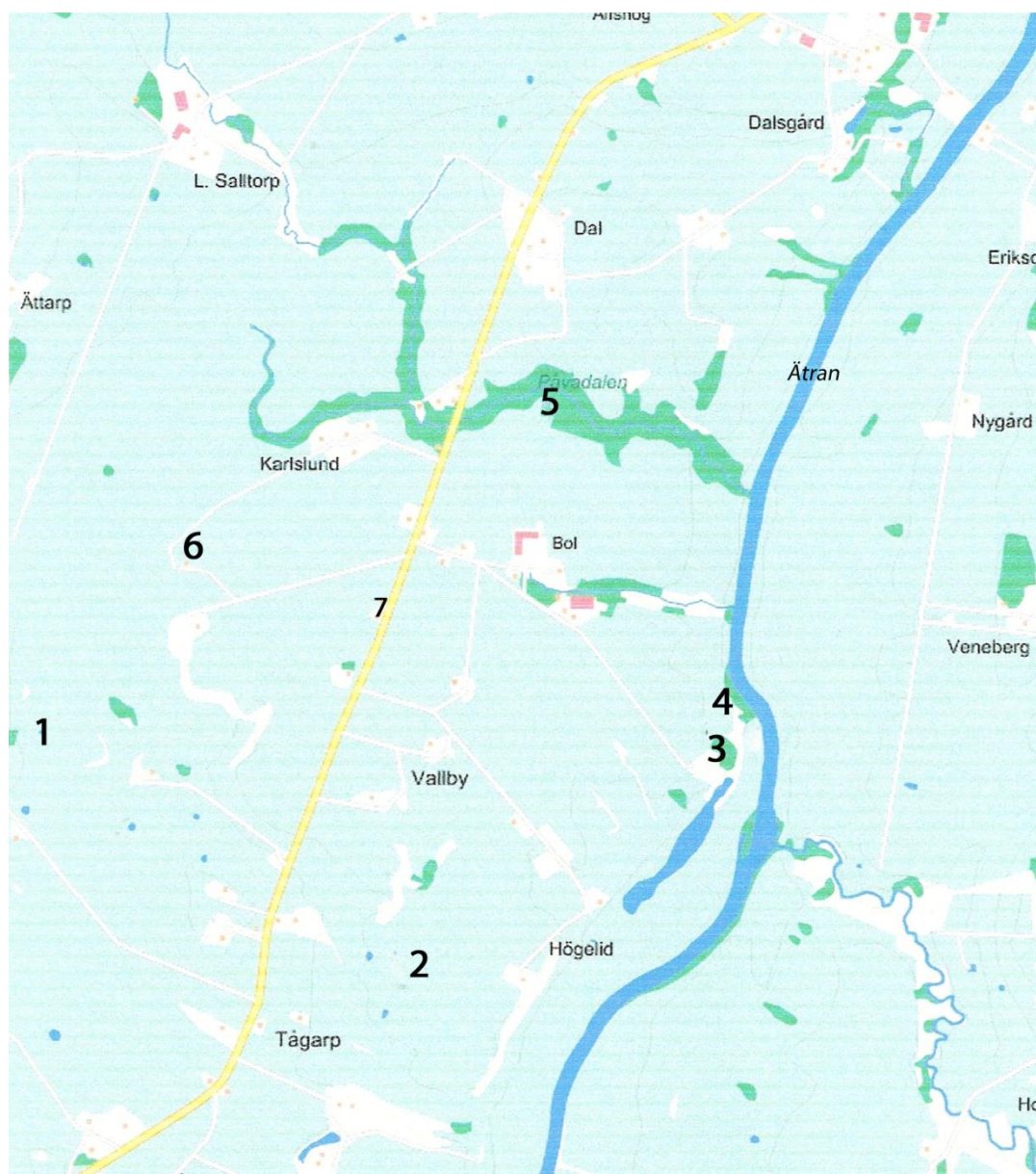
Skyltar sattes upp vid Hästhagen/Kammar Carolinas stuga, Mareberg och Åbacken. Skyltar för Påfvelund, Ljungslätt och Kajsas stuga skulle senare sättas upp av Tore Johansson, Lennart Bengtsson resp Clenn Johansson.

Den trevliga träffen avslutades på Högelid, i Inga och Lennart Bengtssons sköna uterum. Nedanstående bild togs vid syrenbuskarna på platsen för torpet Hästhagen.

fr v Lennart Bengtsson, Karin Nilsson, Kerstin Bohlers, Inga Bengtsson, Inger Löfskog, Tore Johansson, Helge Bengtsson och Clenn Johansson
(Åke och Marianne Skoglund saknas på bilden men var också med på träffen)

To
rp
oc
h
ba
ck
stu
go
ri
V
all
by
oc
h
B
oh
l

(Eniros karta 2011)

1. Torpet Hästhagen och Kammar Carolinas stuga 1850-1920
2. Torpet och stugan Ljungslätt 1780-1810
3. Torpet Mareberg (Marieberg) 1848-1895
4. Torpet Åbacken 1848-1885
5. Torpet Påvelund 1848-1904
6. Kajsas stuga 1885-
7. Vallby 2:24 1830?-

STATARE under Bohl 1882-1930

(det fanns ett par gifta drängar med familj från 1875)

	<u>född och födelseort</u>	<u>gift</u>	<u>inflyttad år från</u>	<u>utflyttad år till</u>
Carl Magnus Eriksson, statdräng	1844-11-06 Älekulla	1876	1882 Abild	1885 L Salltorp
h Greta Andersdotter	1840-11-26 Furuvik	"	"	"
s Emil Albert	1877-10-29 Alfshög	"	"	"
d Alma Charlotta	1881-08-06 "	"	"	"
s Carl Gottfrid	1884-09-06 Bohl			"

Carl Magnus blir torpare i L Salltorp

Sven Anton Olsson, statdräng h Severina Johanna Andersdotter d Emma Johanna s Otto Algott d Anna Margareta de sista barnen i 1:a giftet	1854-07-30 Nösslinge 1854-03-06 Ljungby 1876-06-26 Ljungby 1879-03-10 Alfshög 1883-08-01 Bohl	1881	1883 Glassbacka " " " "	1886 Stafsinge " " " "
Johan Pet. Carlsson, statdräng h Emma Carolina Carlsdotter s Carl Adolf	1857-09-14 Berghem 1861-04-15 Gunnarsjö 1882-04-26 Örby	1882	1884 Vessige " "	1885 Abild " "
Lars Jakob Johansson, statdräng h Johanna Eleonora Magnusdotter duä Klara Alfrida s Johan Emil	1851-02-20 Sibbarp 1860-09-11 Redslared 1885-02-20 Köinge 1887-11-05 Bohl	1885	1886 Årstad 1886 Sibbarp "	1888 Köinge " "
Johan Aron Andersson, statdräng h Maria Charlotta Johansdotter s Sven Adolf d Anna Elvira	1859-03-10 Alfshög 1856-04-14 Sibbarp 1889-11-20 Bohl 1892-03-18 "	1888	1889 Nr 2 Vallby "	1897 Dahlsgård " " "
Johannes Andersson, statdräng h Beata Kristina Andersdotter s Johan	1852-07-18 Torpa 1857-03-04 Fbg 1881-06-10 Alfshög			1882 Varberg " "
Johan August Johansson, statdräng h Emma Charlotta Bengtsdotter s John Evald De var dräng resp pia på Bohl 1893	1872-09-10 Ullared 1871-01-21 Morup 1893-12-05 Bohl	1893	1892 L Salltorp 1893 Bohl	1895 Stafsinge " "
Johan Alf Larsson, statdräng h Anna Kristina Lorensdotter s Johan Linus d Hulda Teresia s Ernst Justinus d Elin Valborg d Selma Josefina d Karin Linnea	1862-03-24 Älvsered 1861-03-01 Mjöbäck 1888-07-04 " 1890-05-03 Abild 1893-04-13 Räfvinge 1894-04-28 Ljungby 1896-02-25 Bohl 1898-05-09 "	1888	1895 Ljungby " " " " " "	1899 L Salltorp " " " " " "
Olander Persson, statdräng h Gustava Josefina Svendsdotter d Selma Alfrida d Gerda Eugenia s Karl Nelander s Hjalmar d Nanny Maghild	1855-05-25 Slättåkra 1857-02-27 Drängs. 1886-10-30 Slättåkra 1888-02-06 " 1890-02-28 Vessige 1893-06-24 " 1896-02-25 Bohl	1885	1895 Vessige " " " " "	1896 Vessige " " " " "
Petter Aron Kristiansson, statdräng h Hanna Elisabet Karlsdotter d Agnes Helfrid blev hemmansägare i Nr 2 Katrineberg	1872-06-22 Alfshög 1873-12-03 Fagered 1897-12-23 Dagsås	1897	1899 Dagsås " "	1900 Katrineberg " "

Sven Karl Pettersson, statdräng	1852-10-14 Gällared	1878	1899 Nr 2 Salltorp	1904 Nr 2 Vallby
h Hilda Kristina Johansdotter	1857-08-07 Okome		"	
d Charlotta Potentia	1878-12-08 "		"	1904 Vinberg
d Julia Mathilda	1888-06-24 Alfshög		"	1904 Nr 2 Vallby
d Selma Helfrid	1890-08-21 "		"	
s Karl Gustaf	1897-06-10 "		"	"
d Anna Maria	1882-09-02 "		"	"
statdräng ändrades till arbetare under perioden 1900-1904, kallas husägare i Vallby, hustrun dog 1902-01-02, Selma Helfrid dog 1900-07-09				
Karl Albert Johansson, statdräng	1875-08-02 Mårdaklef	1898	1900 Köinge	1906 Askome
h Elmina Eriksson	1873--12-04 Karl Gust.		"	"
s Johan Gustaf	1899-04-16 Köinge		"	"
s Ernst Adolf	1901-07-04 Bohl			"
d Elsa Linnea	1903-05-12 "			"
s Gunnar Vilhelm	1905-09-08 "			"
ä				
Sven Elof Ingemansson, statdräng	1842-11-28 Getinge	1893	1901 Vinberg	1906 Nr 3 Dahl
d Alma Kristina	1879-07-09 Kinnared		"	"
oäd Elin Gertrud	1902-03-17 Bohl			"
d Justina Elvira	1884-03-17 Kinnared			1905 Getinge
s Johan Fritz	1888-06-03 "			1905 Kinnared
d Nanny Augusta	1890-10-10 "			1906 Nr 3 Dahl
Per Algott Karlsson, statdräng	1881-12-31 Vinberg	1903	1904 Vinberg	
h Albertina Charlotta Henriksson	1881-09-25 Abild		"	
s Karl Harry, statdräng	1903-03-12 Vinberg		1919 Ättarp 1	
d Svea Alexandra	1905-09-13 Bohl			1920 Tvååker
s Per Arvid	1907-02-14 "			
d Ester Olivia	1910-03-26 "			1929 Skrea
d Karin Charlotta	1912-04-12 "			1930 Stafsinge
s Tage Olof	1914-05-09 "			1929 Flädje 1
Lars Aron Karlsson, ryktare	1874-12-15 Askome	1898	1908 Nr 3 Dahl	1914 Älvsered
h Albertina Augusta Karlsson	1873-09-27 "		"	"
s Karl Lorens	1899-04-09 "		"	"
s Birger Anshelm	1900-12-28 "		"	"
d Signe Alfchild	1903-01-11 Dahl		"	"
d Hildur Maria	1905-04-15 "		"	"
s Gustaf Artur	1907-03-07 "		"	"
s Sven Verner	1910-06-10 Bohl			"
d Ingrid Linnéa	1912-06-01 "			"
och moder Inger Beata Andersson	1855-07-12 Askome			
var tidigare hemmansägare i Nr 3 Dahl				
Johan Herman Johansson	1890-06-19 Horred	1914	1913 Kärreberg 5	1916 Morup
h Gerda Lovisa Johansson	1897-02-25 Träslöv		1915 Vessige	"
s Gunnar Bertil	1915-01-15 Vessige		"	"
Karl August Magnusson, ryktare	1868-12-13 Träslöv	1903	1914 Salltorp 2	1915 Kärreberg 3
h Charlotta Petersson	1873-05-23 Tvååker		"	"
d Sofia Mathilda	1903-04-07 "		"	"
d Jenny Charlotta	1905-05-24 Stafsinge		"	"
s John Daniel	1908-12-10 Träslöv		"	"

	d Karin Elisabet	1911-03-19 Dagsås	"	"
	d Hildur Gunborg	1915-01-21 Bohl	"	"
se dok.	Johan Teodor Johansson, ryktare	1871-07-06 Källsjö	1897	1915 Salltorp 1
	h Lovisa Petronella Gustavsson	1866-06-15 "	"	"
	s John Sigfrid	1901-09-08 "	"	"
	d Anna Elisabet	1905-10-02 Okome	"	"
	s Ernst Viktor	1912-01-06 Alfshög	"	"
	Nils Johan Andersson, statdräng	1877-05-17 Okome	1907	1916 Ljungby
	h Amanda Josefina Nilsson	1879-09-10 Fagered	"	"
	Per Persson Strand, statdräng	1879-06-02 Ifvetofta	1904	1916 Falkenberg
	h Anna Dorotea f Larsson	1879-10-15 Skrea	"	"
	d Signe Linnéa	1905-02-12 Slöinge	"	"
	d Alice Elisabet	1906-11-02 Räfvinge	"	"
	s Karl Georg	1909-01-31 "	"	"
	d Ester Valborg	1911-08-20 Ljungby	"	"
	d Svea Gunborg	1913-09-13 Fbg	"	"
	s Gunnar Harry	1916-08-27 "	"	"
	Karl Natanael Johansson, statdr.	1894-10-17 Årstad	1915	1917 Ljungby
	h Svea Antonia Petersson	1894-10-06 Borås	"	"
	s Karl Göte Sigurd	1915-07-09 Vinberg	"	"
	s Arvid Evert	1917-06-11 Ljungby	"	"
	Karl Julius Johansson, statdräng	1890-01-01 Svarträ		1918 Slöinge
	h Ingeborg Josefina Karlsson	1890-08-14 Fbg		"
	d Karin Viktoria	1912-12-11 Räfvinge		"
	s Erik John Ludvig	1914-03-24 Slöinge		"
	s Karl Gösta Henry	1915-08-07 "		"
	d Judit Inga-Lisa	1918-01-27 "		"
	d Elsa Margareta	1920-04-17 Bohl		"
	Algot Vilhelm Nilsson	1887-04-11 Rolfstorp	1912	1919 Vinberg
	h Gerdina Josefina Andersson	1888-02-17 Grimeton	"	"
	Johan Karlsson	1895-0521 Gunnarsjö	1918	1920 Ljungby
	h Judith Lovisa Karlsdotter	1899-01-31 Eftra	"	"
	s John Vilhelm	1919-04-23 Ljungby	"	"
	s Karl Albin	1922-02-15 Bohl		"
	s Sven Yngve	1923-08-05 "		"
	Karl Albin död 1922-08-02			
	Karl Leonard Karlsson	1891-04-20 Harplinge		1921 Vessige
	h Agnes Teresia Johansson	1894-09-17 "		"
	s Karl Anders Harry	1916-04-31 "		"
	d Gertrud Elvira	1912-09-03 "		"
	s Åke Bruno	1918-08-17 "		"
	d Ellen Gunborg	1920-08-07 "		"
	s Gösta Ragnar	1922-05-21 Bohl		"
se äv dok	Karl Johan Svenningsson, statare	1856-09-26 Ö Fröl.	1882	1925 Årstad
	h Johanna Benedikta Johansson	1856-02-01 Håcksvik	"	"

	d Kristina Maria	1892-08-03 Alfshög		"	
	s Arvid	1898-02-05 Stafsinge		"	
	Karl Johan död 1926-07-30				
se även dok	John Oskar Johansson, stutare	1893-02-25 Fagered	1924	1925 Dahl 2	1929 Okome
	h Hedvig Lydia Ahlqvist	1892-02-29 Älvsered		"	"
	s Arne John Helge	1924-12-08 Bohl			"
	Karl Albert Andersson, stutare	1879-11-06 Årstad	1899	1925 Vinberg	1929 Vinberg
	h Ida Potentia Karlsson	1875-11-17 Vinberg		"	"
	s Sven Bertil	1914-11-01 "		"	"
	d Nanny Hildegard	1917-08-25 "		"	"
	<u>Arvid</u> Sigfrid Nilsson, stutare	1899-09-15 Vallby 2	1930	1929 Falkenberg	e 1936 Wattsgård
	h <u>Signe</u> Elvira f Bengtsson	1904-08-23 Abild		1930 Abild	"
	2 döttrar födda 1932 och 1936 i Bohl, 1 son född 1939 i Wattsgård. Familjen flyttade från sin statarbostad någon gång efter 1936 till Wattsgård. Statarbostaden låg ungefär där Kerstin Bohlers garage finns nu. Huset (med halmtak) brann ner omkring 1940. Det finns ff ett uthus kvar. Huset hade bostäder för 2 familjer med 2 ingångar. Familjen flyttade tillbaka till Vallby 1945 till Arvids föräldars gård, Vallby 2:16 (låg på andra sidan vägen om Bohlers fastighet. Mannen dog 1966 och hustrun 1990. Marken till den lilla gården arrenderas ut. Boningshuset används numera som fritidsbostad. Arvid var son till hemmansäg Karl Johan Nilsson f 1858 i Agunnaryd och Johanna Olivia f 1862 i Alfshög. 2 syskon till Arvid: Karl Johan f 1896 i Vallby 2 och Per Ivar f 1897 i Vallby 2				
	Karl Johan Svensson, arbetare	1882-10-04 Okome	1912	1930 Okome	
	h Johanna Bernhardina f Svensson	1876-07-14 Gällared		"	
	d Svea Gunhild	1913-05-16 Okome		"	
	s Erik Ragnar	1915-05-13 "		"	
	samt ytterligare ett barn			"	

under perioden 1900-1911 finns upptaget under Bohl dessutom sammanlagt 16 drängar och 15 pigor som arbetade korta perioder.